

Opracowała:
Logopeda - mgr Maria Ksieniewicz

Wstępna profilaktyka zaburzeń mowy – wskazówki i zalecenia dla rodziców małych dzieci

1. W celu rozwijania spostrzegania słuchowego w pierwszym roku życia opiekun powinien podejmować działania stymulujące percepcję słuchową dziecka, np. poprzez:
  - naprzemiennie – raz do jednego, raz do drugiego ucha – śpiewanie dziecku kołysanek
  - rytmiczne czytanie dziecku wierszyków i rymowanek
  - przemawianie do dziecka melodyjnymi frazami.
2. Wzmacnianie wokalizacji dziecka poprzez naśladowanie wydawanych przez nie dźwięków.
3. Od 4 miesiąca życia zachęcanie dziecka do intencjonalnego naśladowania wymawianych samogłosek i sylab otwartych ze spółgłoskami prymarnymi, np. mu, be, pi.
4. Zapewnienie dziecku dużej ilości bodźców werbalnych możliwych do powtórzenia takich jak onomatopeje (wyrazy dźwiękonaśladowcze).
5. W chwili, gdy u dziecka pojawi się zachowanie polegające na wskazywaniu przedmiotu w celu skupienia na nim wspólnej uwagi, zadaniem opiekunów jest wyraźne reagowanie pozwalające dziecku odczuć, że zostało zrozumiane. Rodzic głośno nazywa przedmiot, który stał się obiektem zainteresowania, następnie może zademonstrować jego przeznaczenie.
6. Od szóstego miesiąca życia należy czytać z dzieckiem książeczki, wskazując jego paluszkami nazywane elementy na ilustracjach.
7. Opiekun powinien zwracać uwagę na tempo mówienia do dziecka, które powinno być wolniejsze od spontanicznej mowy dorosłych.
8. Wypowiedzianym przez opiekunów zdaniom powinna towarzyszyć wyrazista mimika oraz gesty (np. wyciągnięcie ręki podczas wypowiedziania *daj* lub charakterystyczne rozłożenie rąk przy mówieniu *nie ma*).
9. Od około pierwszego roku życia dziecka podczas oglądania obrazków, ilustracji opiekun powinien kierować do dziecka pytania, np. Kto to? Co to?
10. Po pierwszym roku życia należy podawać dziecku poprawne formy dopełniacza, np. zasłaniając zabawkę opiekun mówi: to miś, nie ma misia.
11. Form gramatycznych należy uczyć dziecko poprzez trening w mowie dialogowej, tj. umiejętności odpowiadania na pytania i zadawanie pytań.
12. Około drugiego roku życia do słownika dziecka opiekun poza nazwami przedmiotów i czynności powinien włączać nazwy cech przedmiotów, jak kolor, wielkość itp.
13. Wspólne oglądanie obrazków, ilustracji i historyjek obrazkowych, wspierane opowiadaniem ich treści przez opiekuna, np. rodzic wskazuje palcem dziecka wybrane fragmenty przedstawionej rzeczywistości i wypowiada nazwy przedmiotów i czynności.
14. W drugim roku życia zachęcamy dziecko do powtarzania sekwencji samogłosek oraz sylab, zaczynając od dwóch, a następnie trzech, np., A-O, A-O-E, MA-DO.
15. Około trzeciego roku życia dziecka podczas czytania książeczek stymulujemy dziecko do nadawania imion postaciom i posługiwania się konsekwentnie tymi imionami.

16. W trzecim roku życia dziecka należy wprowadzać zabawy polegające na wypełnianiu przez dziecko poleceń zawierających polecenia przyimkowe np.: schowaj klocek pod łóżko.
17. W trzecim roku życia opiekun powinien proponować dziecku gry językowe w postaci prostych zagadek opartych na głównych cechach definicyjnych danego przedmiotu, np. Co to jest? Ma cztery koła i jedzie po ulicy?
18. Dostarczamy poprawnych wzorców językowych poprzez częste mówienie do dziecka w różnych sytuacjach życia codziennego. Nazywanie otaczających dziecko przedmiotów, wykonywanych właśnie czynności oraz odczuwanych emocji.
19. Należy rozwijać słownictwo dziecka poprzez nazywanie otaczających je przedmiotów i przedstawionych na obrazkach, nazywanie wykonywanych w danym momencie czynności i rozpoznawanie ich na obrazkach sytuacyjnych oraz nazywanie odczuwanych emocji.
20. Należy kierować do dziecka komunikaty zbudowane ze znanego mu słownictwa o prostych konstrukcjach gramatycznych – mówienie do dziecka zrozumiałym dla niego językiem.
21. Zapewnienie dziecku kontaktów z rówieśnikami, a w przypadku napotkanych trudności, wspieranie w relacjach z rówieśnikami oraz uczenie współdziałania z innymi dziećmi.
22. Nawiązywanie kontaktu wzrokowego i patrzenie na dziecko w trakcie jego i swojej wypowiedzi.
23. Zwracanie przez opiekuna uwagi na własną mowę – prawidłowe tempo, rytm, melodia, akcent.
24. Metoda wzbogacania systemu językowego dziecka powinna stać się stałym zwyczajem, na przykład podczas spacerów i innych form spędzania czasu z dzieckiem.
25. Konieczne jest w czasie pracy z dzieckiem stosowanie wzmocnień pozytywnych – pochwał, nagród, uznania.
26. Praca z dzieckiem wymaga cierpliwości i systematyczności, ponieważ uzyskanie pozytywnych efektów wiąże się z wielokrotnością powtórzenia bodźca.

Literatura:

1. „Logopedia. Pytania i odpowiedzi.” Pod redakcją T. Gałkowski, G. Jastrzębowska. Uniwersytet Opolski. Opole 2001
2. „Wczesna interwencja terapeutyczna. Stymulacja rozwoju dziecka od noworodka do 6-go roku życia.” J. Cieszyńska, M. Korendo. Wydawnictwo Edukacyjne. Kraków 2008.
3. „Wczesna interwencja i wspomaganie rozwoju małego dziecka.” Redakcja B. Cytowska, B. Winczura. Wydawnictwo Impuls. Kraków 2006